

SARAY

GİRİŞ

Saray, Tekirdağ iline bağı ve Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası'nın faaliyet sınırları içerisindeki ilçelerimizden biridir. Saray'da faaliyet gösteren 573 üyemiz mevcuttur.

Çorlu ve Çerkezköy gibi endüstrileşmiş ilçelere komşu olması nedeniyle bu iki ilçeye nispeten ve büyük şehirlere uzaklığından dolayı sanayi anlamında fazla gelişmemiştir.

TARİHÇE

Osmanlı'dan önce; Saray'ın eski bir yerleşim merkezi olduğu, Güneşkaya (Güneşli) mevkiindeki tarihi kalıntılardan anlaşılmaktadır. Güneşkaya ve Güngörmez mağaralarında Kalkolitik Çağ (M.Ö. 5000-3000) buluntularına rastlanmıştır. Bu mağaralarda kazı yapılması halinde Paleolitik (Eski Taş Devri) çağına ait buluntulara rastlanması olasıdır. Bu yönüyle Saray'ın Tekirdağ ilindeki en eski yerleşim bölgelerinden biri olduğu söylenebilir.

Saray'ın tarihi, Trakya tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. Trakya tarihine baktığımızda, bölgede yerleşik ilk kavim olarak Trakların yaşadığı bilinmektedir. Traklar, Hint – Avrupa kökenli bir kavimdir. M.Ö. 4000 – 2000 yılları arasında Anadolu'dan gelen Traklar taş ve maden kültürünü Trakya'ya getirmişlerdir. İlk dönemlerinde ilkel kabileler topluluğu olarak görülen Traklar, zamanla kaynaşarak güçlü topluluklar oluşturup kendi kültürlerini meydana getirmişlerdir. Yunanlıların Ege, Marmara ve Karadeniz'de egemenlik kurmak istemeleri ve kıyılara çıkmaları, Traklarda "Yurt" kavramı oluşmasını sağlamış bunun sonucunda Yunanlı kolonilerle şiddetli çatışmalara girmişlerdir.

M.Ö. 525 tarihinde Pers Hükümdarlarından Keyhüsrev'in oğlu Keykavus (Kambiz), Ordusunu Bakak Soyhan komutasında Trakya'ya göndermiştir. Bakak Soyhan, ordusu ile Saray

civarındaki Bahçeköy'e yerleşmiştir. Köy yakınında Sunolar isimli bir kasaba inşa ettirmiştir. Rivayete göre oğlu Mirza Demirhan için Istranca eteklerinde bir saray yaptırmıştır. İlçemizin adının da bu saraydan geldiği sanılmaktadır.

M.Ö. 514-513 yıllarında Pers Kralı Dareus'un İskit seferinden sonra Trakya Pers egemenliğine girmiştir. Bu egemenlik M.Ö. 478-477'de Atina'nın Pers tehlikesine karşı kurduğu Attika-Delos deniz birliğinin Persler'i Trakya'dan temizlemesine kadar devam etmiştir. M.Ö. 342 yılında Makedonya Kralı II. Philip Trakya'yı topraklarına katarak Odryus krallığını kendisine bağlamış, İskender'in ölümünden sonra Trakya Lysimakhos'un egemenliğine girmiştir. M.S. 19. da Roma İmparatoru Tiberius'un Trakya'ya bir vali göndermesiyle başlayan gelişmeler, M.S. 46 yılında İmparator Claudius'un Trakya'da Roma eyaletini kurmasıyla sonuçlanmış ve Trakya uzun yıllar Roma hâkimiyetinde kalmıştır.

Saray İlçesinin bugünkü yerleşim biriminin Bizans döneminde kurulduğu düşünülmektedir. İlçe, Bizans döneminde küçük bir yerleşme birimidir. Osmanlı Dönemi: Saray, uzun süre Bizans egemenliğinde kaldıktan sonra 1362 tarihinde, Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlılar döneminde ise Istrancaların güney eteklerini izleyerek iki başkenti yani Edirne'yi İstanbul'a bağlayan yol üzerinde yer almasından dolayı önem kazanmıştır.

Cengiz Han'ın soyundan gelen Kırım Hanları 18. Yüzyılda bu bölgede özellikle de Saray dolaylarında sürgün hayat yaşamışlardır. Sürgünde iken ilçede vefat eden ve Saray Ayaz Paşa Camii avlusunda medfun bulunan Kırım Hanları şunlardır: II. Devlet Giray Han (Ö. 1725), II. Fetih Giray Han (Ö. 1746), İslam Giray Sultan (Ö. 1742), Arslan Giray Han (Ö. 1767), III. Selim Giray Han (Ö. 1785), IV. Devlet Giray Han (Ö. 1780) ve Şahbaz Giray Han (Ö. 1792)

Saray, Fatih döneminden 19. Yüzyılın sonlarına kadar Edirne Vilayeti Kırkkilise Sancağı'nın (Kırklareli) Vize kazasına bağlı bir nahiye olarak yönetilmiş, 1916'da Kırkkilise sancağına bağlı bir kaza merkezi olmuştur.

Millî mücadele sırasında bütün bölge ile birlikte Yunan işgaline uğramıştır. 1920' de başlayan bu işgal, Mudanya Mütarekesi ile Saray'ın 15 Ekim 1922'de İtalyanlara teslim edilmesi sonucu 30 Ekim 1922'de sona ermiştir.

Cumhuriyet dönemi: Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk 18 Ağustos 1937'de Trakya Manevraları sırasında İlçemizi onurlandırmıştır. Ziyaretin anısına 1981 yılında anıt yaptırılmıştır. Cumhuriyet döneminde Tekirdağ'a bağlanan Saray, bu dönemde hem huzur ve sükûn bulmuş hem de kalkınma hamlesiyle iç göç alan, güzel yurdumuzun müstesna bir bölgesi haline gelmiştir.

KÜLTÜREL VE ARKEOLOJİK DEĞERLER

Saray'ın eski bir yerleşim merkezi olması ve eski Edirne-İstanbul yolu üzerinde olması ilçenin önemini arttırmıştır. Saray ilçesinde tarihi ve kültürel değerlerin varlığı da dikkati çeker.

Saray ilçesi 1.Viyana Seferi esnasında Kanuni Sultan Süleyman tarafından kullanılan av yolu güzergâhi üzerindedir. Bu güzergâh günümüzde yeniden keşfedilerek "Sultanlar Yolu" ismiyle doğa, kültür ve tarih sevenlerin kullanımına açılmıştır. Sultanlar Yolu işaretlemeleri Saray içinde ve çevresinde Sultanlar yolunu yeniden keşfeden Sedat Çakır tarafından yapılmıştır. Sultanlar Yolu Viyana-Simmering'den İstanbul Süleymaniye Camii ve Topkapı Sarayı'na kadar uzanan 2133 kilometrelik bir yoldur.

Ayrıca ilçede bulunan tarihi ve turistik mekânlardan bazıları şunlardır:

Güneşkaya: Saray ilçesinin 2 km batısındadır. Eski bir yerleşim merkezi olan bu alanda mağaralar ve tarihi kalıntılar vardır. İlimizin en eski yerleşim merkezi burasıdır. Yapılan yüzey araştırmalarında MÖ 5000- 3000 kalkolitik çağ buluntularına rastlanmıştır.

Güngörmez Mağaraları: Güngörmez karayolunun 3. km'sinde Saray'ın güneyinden geçen Galata deresinin dik yamaçlarında yer alırlar MÖ 5000-3000 kalkolitik çağ buluntularına rastlanmıştır.

Bizans Su Yolları: Vize'den gelerek Ergene deresi su kaynaklarından beslenerek vadilerde kemerli su köprüleri inşa edilerek İstanbul'a kadar giden antik su yolları Saray çevresinden geçmektedir.

Ayas Paşa Camii: Sadrazam Ayas Mehmet Paşa (1536-1539) tarafından 1539'da yaptırılmıştır. Kesme taştan yapılmıştır. Tek şerefeli ve silindirik gövdeli bir minaresi vardır. Yapı, tek kubbeli ana mekân ile son cemaat mahfelinden ibarettir.

Ayas Paşa Hamamı: Sadrazam Ayas Mehmet Paşa'nın yaptırdığı külliye'nin hamamıdır. Ayas Paşa Camii'nin yanında yer alır. Cami ve hamam ilçede bulunan tek Osmanlı Devri mimari eseridir.

Bahçeköy Camii: 1905 yılında köy halkı tarafından Loka ALOKA isminde bir Hıristiyan mimara yaptırılmış olup birden fazla tamirat görmüştür. Mihrabı ve minberi orjinal olmayıp, cemaat kapasitesi 200 kişidir.

Kurdere Camii: 1893 yılında Sultan Abdülhamit zamanında yapılmış olan camii kullanılmaması ve zamanın da etkileri ile âtil durumda iken gelecek kuşaklarımıza aktarılması için, Kaymakam

Hüseyin ÖNER'in girişimleri sonucu Anıt Eser olarak tescil ettirilerek, 2013 yılında restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.

Kemer Köprü: İlçenin bir diğer tarihi değeri ise Edirköy-Karabürçek arasına bulunan Tarihi kemer köprüdür. Köprü'nün yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için Kaymakam Hüseyin ÖNER'in girişimleri sonucu 2013 yılında Röleve, Restorasyon proje ihaleleri yapılmıştır.

TURİZM

Turizm açısından da gezip görülmeye değer bir ilçe olan Saray, Tekirdağ'ın Karadeniz'e açılan tek kapısıdır. Bunun yanında Istranca Dağlarının bir bölümü, bu ilçe sınırları içerisindedir.

Çamlıkoy-Kastro: Eski adıyla Kastro, şimdiki ismiyle Çamlıkoy Trakya'nın Bahçeköy deresinin Karadeniz'e döküldüğü bu küçük koy olup 2,5 km kumsalıyla, Saray'ın nadide güzellikte bir sahil şerididir. Yıldız Dağları ormanları ve Karadeniz'in güzelliklerini bir arada barındıran, yeşil ile mavinin kucaklaştığı Çamlıkoy yurdumuzda eşine ender rastlanan turizm merkezlerinden biridir. Saray'dan Çamlıkoy'a kadar olan yol güzergâhı da Yıldız Dağlarından (ormanlarından) geçer. Güzergâhta yapılan dağ evleri, nehir boylarındaki mesire yerleri görülmeye değerdir. Trakya'da

tek Karaçam ormanı Saray-Kastro yöresinde bulunduğundan buradaki 329 hektarlık karaçam ormanı 18 Nisan 1988 tarihinde Doğayı Koruma Alanı (Milli Park) olarak ayrılmıştır.

Orman İşletmesi tarafından piknik ve dinlenme yeri olarak düzenlenen bu alanda bazı hizmet tesisleri ve konaklama yerleri vardır. Aynı yerde dinlenmek, kayak gezintisi yapmak ve denize girmek mümkündür. Bu doğal plaj, ilçeye 27 km uzaklıktadır.

Laladere: İlçenin önemli mesire alanlarından Laladere özellikle mangal ve piknikçiler için en çok tercih edilen yerlerdendir. İlçeye 15 km uzaklıkta olup her mevsim ayrı güzeldir.

Sultanbahçedere Barajı: İlçeye yaklaşık 20 km uzaklıktaki baraj hem ilçenin önemli su kaynaklarından hem de doğal güzelliği ile her mevsim tercih edilen dinlenme alanlarındandır.

EKONOMİ, SANAYİ VE TARIM

İlçede 33 adet sanayi tesisi bulunmaktadır. Bunların 16'sı tekstil, 6 çimento ve inşaat malzemeleri üretimi, 4 gıda ürünleri üretimi, 1 elektrikli teçhizat ürünleri üretimi, 1 geri dönüşüm, 1kimyasal ürünler imalatı, 1 kömür ve madencilik ve 3 diğer sanayi tesisleridir. Fabrikalarda elde edilen düzenli aylık gelir, sosyal ve ticari hayatı canlandırmış, ticari gelirlerin ilçe ekonomisindeki payını artırmıştır. Ayrıca Çerkezköy ve Çorlu'da kurulan fabrikalar da çalışan işçilerin büyük bir kısmı Saray Merkezi ve mahallelerinden gelmektedir.

İlçe halkı genel olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Halkın büyük çoğunluğu hayvancılık ve çiftçilikle uğraşmakta, diğer kısmı ise fabrikalarda çalışmaktadır. Tarım ve mera alanı olarak kullanılan topraklarında yetiştirilen başlıca ürünler; buğday, mısır ve ayçiçeğidir. Ayrıca mahallelerde sebze yetiştiriciliği de olup hem Saray hem de civar ilçelerde kurulan pazarlarda yerel halk bunların satışını kendi gerçekleştirmektedir.

İlçede yoğun olarak hayvancılık da yapılmaktadır. Hem sığır hem de koyunun yetiştirildiği ilçe aynı zamanda Tekirdağ ilinin en fazla manda yetiştiriciliği yapılan ilçesidir.

İlçede ayrıca bereketli Istranca Ormanlarından sağlanan mantarlar yerel halk için özellikle bahar dönemlerinde önemli geçim kaynakları arasındadır. 10'dan fazla çeşit mantarın toplandığı ilçede Avrupa ülkeleri başta olmak üzere 30'dan fazla ülkeye ihracat yapılmaktadır.

NÜFUS

İlçemizde ilk nüfus sayımı 1927 de yapılmıştır. 2008 yılında yapılan nüfus sayımı ile 2000 yılı nüfus sayımı kıyaslandığında yıllık nüfus artış hızı %3,6, son yıllardaki (2008 sonrası) yıllık nüfus artış hızı ortalama %1,02 olup yıllık nüfus artışı 2016 yılı itibariyle düşme eğilimindedir. 2019 yılı nüfus sayımına göre; İlçemizin nüfusu 49.605'tir.

COĞRAFİ YAPISI

Saray, Trakya'da İstanbul, Kırklareli ve Tekirdağ illerinin kesişim noktasında bir bölgedir. Tekirdağ'a 82 km uzaklıktadır. İlçe merkezi düz bir araziye yerleşmiş olup eski İstanbul Kırklareli karayolu üzerindedir. Aynı zamanda Tekirdağ'ın Karadeniz'e kıyısı olan tek ilçesidir Saray. Yüzölçümü 612 km²'dir. İlçenin rakımı 142 metredir. Saray'ın kuzeyinde Karadeniz ve Kırklareli'nin Vize İlçesi, batısında Çorlu ve Kırklareli'nin Lüleburgaz İlçesi, doğusunda İstanbul ilinin Çatalca İlçesi, güneyinde ise Tekirdağ'ın Çorlu ve Çerkezköy ilçeleri bulunur. Saray 41° 28' enlem ve 27° 44' boylam içindedir. İl merkezine Çorlu-Çerkezköy ilçeleri üzerinden 81 km, Muratlı ilçesi- Vakıflar kavşağı üzerinden 78 km'dir.

Trakya'nın can damarı Ergene Nehri'nin üç önemli kolu Saray'dan doğar. Bunlardan en önemlisi Ergene Deresi, Tekirdağ-Kırklareli sınırının kesiştiği yer olan Kavacık Köyü hudutlarında Ergene Korusu membalarından doğmaktadır. Diğer iki akarsu Vize suyu ile Galata deresidir. Vize suyu ilçe dışında Ergene nehrine karışırken, Galata deresi Saray ilçesinin doğusundan geçip Çerkezköy ilçesinde Ergene nehrine ulaşır.

Saray ilçe merkezi coğrafi açıdan ilginç bir noktadır. Düz bir alan üzerine kurulmuş bulunan ilçe topraklarının büyük bölümü Ergene Havzasında yer alır. İlçe Merkezi'nden Karadeniz'e kadar olan kısım dağlık ve ormanlıdır. Arazi kuzeydoğuda Yıldız (Istranca) dağlarına doğru yükselerek uzanır. İlçenin en yüksek noktası Yıldız dağları üzerinde yer alan 480 m rakımlı

Karatepe'dir. İlçe merkezinden güneye ve batıya doğru uzanan kısmı ise düz tarım arazileriyle kaplıdır. Uydu fotoğrafında bu durum daha açık görülmektedir. İlçenin sahip olduğu toprakların 329 km²'si kullanılan tarım alanları teşkil ederken orman ve fundalık alanla 256 km²'dir. Yıldız Dağları (Istranca) ormanlıktır. Bu ormanlarda geniş yapraklı ağaçlardan, meşe ve karaçam hâkimdir. "Bahçeköy" bölgenin önemli orman işletmelerinden biridir.

Karadeniz'e sınırı olmasına ve Karadeniz ikliminin belirtilerine de sahip olmakla birlikte esas olarak ilçe ve yakın çevresinde karasal iklim hâkimdir. Kış ayları soğuk ve yağışlı, yaz ayları ise sıcak ve kurak geçmektedir.

Saray ilçe merkezi idari yönden 25 mahalleden oluşmaktadır (Ayaspaşa, Ayvacık, Bahçedere, Bahçeköy, Beyazköy, Büyükyoncalı, Çayla, Çukuryurt, Demirler, Edirköy, Göçerler, Güngörmez, Kadıköy, Karabürçek, Kavacık, Kemalpaşa, Kurtdere, Küçükyoncalı, Osmanlı, Pazarcık, Sefaalan, Sofular, Sinanlı, Yeni ve Yuvalı Mahalleleri)

ULAŞIM

Tekirdağ il merkezine Çorlu-Çerkezköy ilçeleri üzerinden 81 km, Muratlı ilçesi – Vakıflar kavşağı üzerinden 78 km'dir. İstanbul İline 130, Çerkezköy İlçesine 19, Vize İlçesine 18, Çatalca İlçesine 75 km. mesafededir. Ayrıca Vize'ye bağlı Kırıkköy Beldesi'ne karayolu bağlantısı vardır. İstanbul'dan Saray'a ulaşım Çerkezköy-Kapaklı güzergahından olabileceği gibi, Çatalca üzerinden orman manzaralı yol da kullanılabilir. İlçedeki deniz yolu bağlantısı, Tekirdağ limanı ile ilişkilidir.

EĞİTİM

Saray'da Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 1 Anaokulu, 13 İlkokul, 10 Ortaokul, 1 İmam Hatip Ortaokulu, 2 Anadolu Lisesi, 1 Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 1 Çok Programlı Lise, 1 Halk Eğitim Merkezi ve Namık Kemal Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.